

Maurerjeva 7, 1000 Ljubljana, Slovenija, +386 1 515 40 80, www.focus.si, info@focus.si

Vlada Republike Slovenije
Urad predsednika Vlade RS
g. Borut Pahor, predsednik vlade
Gregorčičeva 25
1000 Ljubljana

v vednost:

- mag. Darja Radič,
- mag. Janez Kopač,
- člani Odbora za zadeve Evropske unije
- mediji

Ljubljana, 28. januar 2011

Zadeva: **Energetska učinkovitost v okviru izrednega energetskega sveta 4. februarja 2011**

Spoštovani predsednik vlade, gospod Borut Pahor,

4. februarja bo potekal izredni energetski svet, ki ga je sklical Herman Von Rompuy. Čeprav kaže, da bo na srečanju manj razprave o energetske učinkovitosti, kot je bilo prvotno načrtovano, vas kljub temu pozivamo, da v razpravi energetske učinkovitosti izpostavite kot eno ključnih tem na področju energetske politike.

Pozivamo vas, da se zavzamete za obvezujoč 20 % cilj za energetske učinkovitosti, saj investicije v energetske učinkovitosti zmanjšujejo našo odvisnost od uvožene energije, povečujejo našo konkurenčnost, ustvarjajo lokalna delovna mesta, zmanjšujejo energetske revščino in so najbolj stroškovno učinkovit način za zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov.

Trenutno smo daleč od tega, da bi dosegli indikativnu 20 % cilj za energetske učinkovitosti do leta 2020, čeprav so potrebne tehnologije in izkušnje razpoložljive. Doseganje tega cilja je ključno za doseganje dolgoročnega podnebne cilja EU za zmanjšanje izpustov za 80-95 % do leta 2050.

Energetske učinkovitosti mora postati prva prioriteta nove evropske energetske strategije za obdobje 2011- 2020. Prav tako je treba v novi Načrt za energetske učinkovitosti vključiti nabor politik in ukrepov, ki bodo zagotavljali doseganje cilja za izboljšanje energetske učinkovitosti. Ta nabor politik in ukrepov mora skozi vpliven evropski okvir zajeti potencial, ki je na voljo v vseh sektorjih energetske verige, od proizvodnje do potrošnje.

Napredek proti doseganju cilja na področju energetske učinkovitosti je potrebno preveriti najkasneje v letu 2012 in okrepiti ukrepe ter instrumente za doseganje cilja, če se to izkaže za potrebno. Eden od pomembnih ukrepov na področju energetske učinkovitosti je tudi energetske učinkovitosti stavb – zaveze za zagotavljanje energetske učinkovitosti v stavbah morajo veljati tako za obstoječe, kot tudi za nove stavbe.

Čeprav države članice trenutno nasprotujejo uvedbi zavezujočega cilja za energetske učinkovitosti, vse več ljudi – od strokovnjakov na ministrstvih in v gospodarstvu, do tistih, ki izvajajo praktične ukrepe za povečanje energetske učinkovitosti – poudarja, da bi zavezujoč cilj izdatno pripomogel k doseganju cilja izboljšanja energetske učinkovitosti za 20 % do 2020. Takšno je tudi mnenje Evropskega parlamenta, ki je 15. decembra 2010 glasoval za sprejem zavezujočega cilja za energetske učinkovitosti. Sicer je res, da se

energetska učinkovitost dosega skozi ukrepe, ne pa cilje, vendar pa se ukrepi brez zavezujočega okvirja ne bodo materializirali, kar dokazuje tudi trenutni razkorak pri doseganju obstoječega cilja.

Glede na to, da je vlada RS energetska učinkovitost že prepoznala kot pomemben del podnebno – energetske politike doma, upamo, da boste v razpravi na evropski ravni to področje izpostavili kot ključno. Pozivamo vas, da zagotovite, da se bo razprava o obvezujočem cilju za energetska učinkovitost na ravni EU nadaljevala.

S spoštovanjem,

Lidija Živčič
strokovni vodja

Evropski obvezujoč cilj za varčevanje z energijo bi zagotovil zmanjšanje naših izpustov toplogrednih plinov

Zadnje ugotovitve podnebnih znanstvenikov so zaskrbljujoče čtivo. Očitno je, da trenutni podnebni cilj EU za 20 % zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov do 2020 ni primeren. Tudi vseevropski cilj za 30 % zmanjšanje izpustov nam ponuja le 50:50 možnost, da globalni porast temperature zadržimo pod 2°C. To pomeni, da moramo nujno revidirati podnebne politike. Evropa se mora zavezovati k zmanjšanju izpustov za 40 % do 2020 na domačih tleh in spodbujati preproste rešitve, ki bodo zagotovile, da bodo ljudje in podjetja ukrepali. Ena takih rešitev je varčevanje z energijo. Ker okoli 80 % evropskih izpustov toplogrednih plinov izhaja iz sežiganja fosilnih goriv, je najhitrejši način za zmanjšanje izpustov zmanjšanje porabe energije. EU že ima cilj za varčevanje z energijo, vendar pa je ta cilj le prostovoljen in ga zato na splošno ne jemljemo dovolj resno. Zagotoviti, da postane ta cilj zavezujoč, ne pa zgolj prostovoljen, je prva prioriteta, ki ima pomemben doprinos: izpuste CO₂ lahko od danes pa do leta 2020 zmanjšamo za 800 milijonov ton (kar predstavlja 20 % zmanjšanje izpustov glede na 2005). To seveda samo po sebi ni dovolj, da bi razrešilo podnebno krizo, vendar pa predstavlja pomemben prvi korak. Zato moramo zagotoviti obvezen cilj za energetske učinkovitost.

Evropski obvezujoč cilj za varčevanje z energijo bi zagotovil, da ne bi bili odvisni od uvoza energije

EU je ena od regij, ki so najbolj odvisne od uvožene energije. Trenutno uvaža skoraj 60 % plina, preko 80 % nafte in 97 % urana. Uvoz energije je obremenjen s težkim bremenom: tolikšna uvozna odvisnost pomeni odvisnost od političnih situacij, nad katerimi imajo Bruselj in države članice le malo ali pa nobenega vpliva. Dobava uvožene energije se lahko obrne drugam ali pa se celo zaustavi. EU je to doživela leta 2009, ko je bila dobava plina iz Rusije ustavljena sredi zime. Kako se lahko soočimo s takšno energetske odvisnostjo? Težka resnica je, da izgradnja novih plinovodov, ki bi obšli Rusijo, in iskanje novih dobaviteljev energije Evropo le še bolj priklepata na trenutno odvisnost od fosilnih goriv. To se dogaja še v času, ko celo največja naftna podjetja priznavajo, da nafte zmanjkuje. Namesto načrtovanja novih plinovodov, bi EU morala razrešiti svojo uvožno odvisnost skozi zmanjšanje rabe energije. Nenavsezadnje je najcenejša in najvarnejša tista energija, ki je ne potrebujemo. Zmanjšanje rabe energije pomeni izstop iz igre, v kateri nihče ne more zmagati, sploh pa ne na vse bolj nevarnem trgu za izginjajoče vire. Zmanjšanje rabe energije je rešitev za izzive EU na področju energetske odvisnosti – vendar pa potrebujemo obvezujoč cilj za energetske učinkovitost, če želimo, da varčna raba energije postane prioriteta pred gradnjo novih plinovodov.

Evropski obvezujoč cilj za varčevanje z energijo bi ustvaril okoli milijon novih delovnih mest

Energetski prihranki imajo izjemen potencial za zagotavljanje zaposlovanja: študije Evropske komisije in druge neodvisne študije kažejo, da bi lahko ustvarili okoli milijon delovnih mest po vsej Evropi v naslednjih desetih letih. Največji zaposlitveni potencial je v sektorju stavb, saj na desetine milijonov domov po vsem kontinentu potrebuje boljšo izolacijo in bolj učinkovite sisteme za orgevanje in hlajenje. Učinek so nižji računi za potrošnike in zelo veliko novih delovnih mest. Tudi na področju proizvodnje elektrike so potenciali ogromni – proizvodnja elektrike iz fosilnih virov je izjemno neučinkovita. Le tretjina virov (kot sta na primer premog ali nafta) se pretvori v elektriko. Zato zavezujoč cilj za zmanjšanje neučinkovite rabe energije pomeni tudi preklon na visoko učinkovite obnovljive vire energije in ustvarjanje kvalificiranih in dobro plačanih delovnih mest. Postavljanje energetske učinkovitosti na prvo prioriteto mesto je zanesljiv načrt. Poljska vlada, na primer, je zaključila, da zakonodaja za zmanjšanje porabe energije lahko ustvari več delovnih mest in prinese več davčnih prihodkov, kot pa tradicionalna politika podpiranja prodaje elektrike. Danska ponuja davčne spodbude za podjetja, ki investirajo v zmanjšano rabo energije. Rezultat so bolj učinkovita podjetja in nova delovna mesta. Uspešna akcija na ravni EU zahteva močno politično zavezo. Zavezujoč cilj za energetske učinkovitost je prvi ključni korak. Je namreč korak, ki gradi gotovost za investicije, in znižuje obrestne mere za stanovanjska posojila ali posojila za industrijsko nadgradnjo. Prav tako spodbuja vladno nepovratno podporo za energetske prihranke. Na kratko: zahteva za zagotavljanje rezultatov je tisto, kar spodbuja podjetja, da zaposlijo nove ljudi.

Evropski obvezujoč cilj za varčevanje z energijo bi zmanjšal našo odvisnost od jedrske in fosilne energije

V Evropi poteka napeta razprava o pravilni energetske mešanici za naslednja desetletja. Ker imamo zastarele elektrarne, plinovode in daljnovode, se vsi strinjamo, da bomo morali milijarde evrov nameniti za nekaj novega. Najbolj učinkovita rešitev je, če nam ni treba nadomestiti obstoječih kapacitet za proizvodnjo energije. Potrebujemo pa premik v prioritetah. Premog je preprosto preveč umazan. Plin in nafta sta izjemno občutljiva za velike spremembe cen. Jedrska energija ima več odprtih problemov, med katerimi je najpomembnejši ta, da še nismo našli dolgoročne rešitve za jedrske odpadke. Vetrna in sončna energija ter drugi obnovljivi viri energije so najčistejša, najbolj učinkovita in najbolj varna rešitev za proizvodnjo elektrike, obenem pa so tudi najbolj enostavna rešitev za zmanjšanje potreb po energiji. To ne pomeni, da

bodo ljudje ostali v temi: ceneje je investirati v ukrepe za zmanjšanje porabe energije, kot pa graditi nove energetske objekte. Namesto, da se z novo generacijo fosilne in jedrske energije uklenemo v dolgoročno odvisnost, mora EU resno vzeti načelo, da lahko več naredimo z manj. Namesto vlaganja ogromnih vsot denarja v novo energetske infrastrukturo je veliko bolj pametno vlagati v učinkovitejše (in s tem tudi bolj konkurenčno) gospodarstvo in znižanje stroškov za energijo v domovih. Zato mora EU spodbujati energetske prihranke. Da bi postavili pravi trend morajo energetske prihranke postati obvezni, ne pa le prostovoljna politika, ki so ji vlade do sedaj obračale hrbet.

Evropski obvezujoč cilj za varčevanje z energijo bi zagotovil finančne prihranke v vrednosti več kot 1000 EUR na leto na gospodinjstvo

Če bi raven porabe energije uspeli postaviti na raven porabe iz leta 1990, bi vsako leto prihranili okoli 1000 EUR na gospodinjstvo zaradi nižjih računov za energijo, ugotavlja Evropska komisija. Če te prihranke seštejemo po vsej Evropi, dobimo skupen prihranek v vrednosti 200 milijard EUR letno, od sedaj pa do 2020. Zmanjšana raba energije pomaga uravnovesiti tudi družbene neenakosti: revnejša gospodinjstva po Evropi trenutno porabijo bistveno prevelik del svojega dohodka za energijo, predvsem za toploto in prevoz. Prenehati moramo z zapravljanjem denarja za uvoženo energijo in elektrarne ter ga nameniti za tisto, kar ljudje potrebujejo: boljše in trajnostnejše življenjske pogoje. Kako priti do tja? Inicijative za varčevanje z energijo se poplačajo skozi nižje račune za energijo, vendar pa so najprej potrebne investicije, ki jih marsikatero gospodinjstvo ne zmore narediti. Zanimiva rešitev je zagotavljanje financiranja s strani tretjega, na primer podjetja ali lokalnih skupnosti. Poraba energije v gospodinjstvu se izmeri, nato pa se podpiše dogovor o zmanjšanju mesečnih računov za energijo skozi boljše izolacijo ali učinkovitejše ogrevalne sisteme, za opredeljene ukrepe pa investicijo podpre podjetje ali lokalna skupnosti. Gospodinjstvo dobi boljši življenjski standard, investitor pa lahko porabi prihranjen denar za pokrivanje svojih stroškov na srednji ali dolgi rok. Gre za situacijo, kjer vse stranke pridobijo. Je preprosto in deluje. Da bi takšne preproste zamisli lahko zaživele mora zavezujoč EU cilj zagotoviti investitorjem, da je varčevanje z energijo res prioriteta. Čas je za obvezen evropski cilj za varčevanje z energijo.

Varčevanje z energijo – zmagovalna rešitev

Danes je varčevanje z energijo le prostovoljna politika, ki jo evropske države večinoma zanemarjajo. Zato se poziv za zavezujoč evropski cilj vse bolj razlega po Evropi. Obvezen evropski cilj za varčevanje z energijo bi:

- ✓ znižal izpuste toplogrednih plinov,
- ✓ zagotovil okoli milijon novih zelenih delovnih mest,
- ✓ zmanjšal našo odvisnost od uvožene energije,
- ✓ zagotovil finančne prihranke v vrednosti več kot 1000 EUR letno na gospodinjstvo in
- ✓ zmanjšal našo odvisnost od jedrskih in fosilnih virov.